

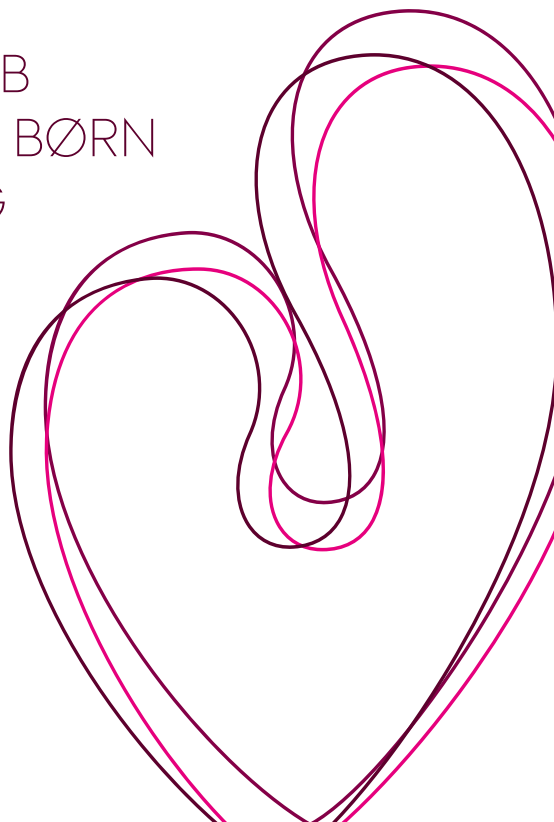

STYRKET FAGLIGHED FOR UDSATTE BØRN I FOLKESKOLEN

EN INVITATION TIL DELTAGELSE I

NYT LÆRINGSFORLØB
MÅLRETTET UDSATTE BØRN
PÅ 3. OG 5. ÅRGANG

Et tilbud om at deltage i afprøvningen af to lovende
indsatser i efteråret 2017

KORT OM PROJEKTET

KÆRE SKOLECHEFER, SKOLELEDERE, SKOLELÆRERE OG UU-VEJLEDERE

Som I ved, er en af den danske folkeskoles største udfordringer, at udsatte børn klarer sig dårligere i skolen end deres jævnaldrende klassekammerater. Forskning fortæller os, at et lavt fagligt niveau kan have konsekvenser for børns trivsel, og mange udsatte børn får aldrig en ungdomsuddannelse. Kan udsatte børns faglige niveau hæves, kan deres trivsel øges og samtidig vil de klædes på til at gennemføre en ungdomsuddannelse. En ungdomsuddannelse, som vil kunne være en del af det grundlag, der senere kan bidrage til at sikre børnene et velfungerende voksenliv. Ved at deltage i afprøvningen af udvalgte indsatser har jeres skoler nu mulighed for at gøre noget ekstra for jeres udsatte elever og få nye input til læring. Samtidig bidrager I til at øge den sociale mobilitet, så børn kan bryde med den negative sociale arv.

Satspuljepartierne har af den grund afsat 35,6 mio. kr. i 2015-2018 til at gennemføre et landsdækkende forsøgsprogram. Programmets formål er at undersøge effekten af fire forskellige indsatser, som alle er udvalgt på baggrund af deres potentiale for at øge udsatte børns faglige niveau og dermed mindske betydningen af elevers sociale baggrund. To indsatser foregår i skolen, og to indsatser foregår i hjemmet. **Pjecen her tager udgangspunkt i de to indsatser, der foregår i skolen.** Pjecen uddyber indsatserne og deres rammer samtidig med, at den giver dig et

indblik i, hvorfor din skole bør tilmelde sig og giver dig svar på relevante spørgsmål: Hvem kan tilmelde sig? Hvordan tilmelder man sig? Hvad forventes der af dig og din skole? Hvordan kompenseres I?

Projektet er et fælles initiativ mellem Undervisningsministeriet og Social- og Indenrigsministeriet. Forsøgsprogrammet ledes af Tryg-Fondens Børneforskningscentre ved Aarhus Universitet i samarbejde med Metropol og VIA, ALS Research og Rambøll Management Consulting.

Første forsøgsrunde er allerede i gang. Vi håber meget, at I har lyst til at deltage i anden forsøgsrunde, som løber over efteråret 2017. Tilmeldingen er åben til **d. 31. januar 2017.**

VIGTIGE DATOER

31. januar 2017: Ansøgningsfrist
 Primo august-primo december 2017:
 Gennemførelse af forsøg
 Efterår 2018: Analyse og afrapportering

PROJEKTETS INDSATSER

Projektet afprøver fire forskellige indsatser – to skolerettede og to skoleunderstøttende. Alle fire indsatser har som mål at forbedre udsatte børns faglige niveau i dansk og matematik. Forbedrede kompetencer kan være med til at øge den sociale mobilitet, så børn kan bryde med deres negative sociale arv.

Pjecen her har fokus på indsatserne, der foregår i skolen. Disse er *Struktureret Elevsamarbejde* og *Supplerende Faglig Støtte*. Du kan læse om indsatserne på de næste sider.

De to indsatser, som foregår i hjemmet, er *Klub Penalhus* og *Makkerlæsning*. Du kan læse om indsatserne her: [Klub Penalhus](#) & [Makkerlæsning](#).

STRUKTURERET ELEVSAMARBEJDE

Kernen i *Struktureret Elevsamarbejde* er, at en yngre elev læser sammen med en ældre elev. International forskning har tidligere vist, at elevsamarbejde på tværs af årgange kan løfte elever med svag social baggrund. Gode danske erfaringer giver håb om, at Struktureret Elevsamarbejde også kan have en positiv betydning i en dansk kontekst, men det er endnu ikke undersøgt systematisk. Det vil satspuljeprojektet ændre på.

Det strukturerede elevsamarbejde foregår i hele klasser, hvor elever fra enten en 3. eller 5. klasse læser sammen med elever fra 8. klasse.

Indsatsen er udviklet af Professionshøjskolen Metropol og består af tre hovedaktiviteter:

1. OPKVALIFICERING. 8. klasseeleverne får undervisning i at være læsemakker. Sessionerne gennemgås, og eleverne får metoder til at give de yngre børn feedback og til at etablere en god social relation.
2. DET STRUKTUREREDE ELEVSAMARBEJDE. Selve indsatsen gennemføres tre gange om ugen, og hver session varer 45 minutter. Sessionerne ligger i 8. klassernes understøttende undervisning og i de yngre elevers danskundervisning. Konkret sættes en yngre og en ældre elev sammen som et par og læser højt for hinanden. Bagefter løser de sammen relevante opgaver relateret til den læste tekst.

3. OPFØLGNING OG STØTTE. Der afholdes løbende videndelingslektioner for 8. klasseeleverne. I lektionerne kan eleverne give hinanden gode råd og snakke om eventuelle udfordringer med hinanden og deres lærere.

Erfaringerne fra pilotafprøvningen og første afprøvningsrunde viser, at der opleves et positivt udbytte for eleverne. Erfaringerne uddybes senere i pjecen.

SUPPLERENDE FAGLIG STØTTE

Informeret af positive forskningsresultater i blandt andet USA har Professionshøjskolen Metropol udviklet indsatsen *Supplerende Faglig Støtte*. Indsatsen er et tutorforløb med fokus på at styrke elevernes matematikfærdigheder. Kernen i indsatsen er, at en lærerstuderende gennemfører fire relevante matematikøvelser med eleverne. Øvelserne minder ikke nødvendigvis om de øvelser, eleverne er vant til fra matematikundervisningen, men øvelserne gentages i hver lektion efter et fast mønster.

Gentagelser er en vigtig del af indsatsen. Det giver genkendelighed og tryghed hos en elevgruppe, som ofte lever en ustruktureret hverdag. Øvelserne involverer derudover samarbejde, samtidig med at de har et element af konkurrence og et fokus på synlig læring.

At forløbet gennemføres af studerende, er et kerneelement i indsatsen. Tutorerne går ligesom eleverne "i skole" og kan fungere som rollemodeller. Elever med svag social baggrund bliver via tutorerne uformelt introduceret til mulighederne i en videregående uddannelse.

Indsatsen kan også gennemføres af pædagogstuderende med specialisering i skole- og fritidspædagogik. Opgaven kan deles af to studerende.

Inden indsatsen startes, deltager tutorer i en kort opkvalificering, hvor de klædes på til at implementere indsatsen. Tutorlektionerne gennemføres på små hold med maks. 5 elever. Der gennemføres 3 lektioner om ugen, og hver lektion tager 35 minutter. Undervisningen ligger i elevernes understøttende undervisning.

Erfaringerne fra pilotafprøvningen og den første afprøvningsrunde viser overordnet set, at både matematiklærere, tutorer og elever er meget positive over for *Supplerende Faglig Støtte*. De oplever, at eleverne får et stort fagligt, socialt og personligt udbytte af forløbet. Erfaringerne uddybes senere i pjecen.

UDSATTE BØRN

Børn og unge, der modtager indsatser efter servicelovens § 52.

Børn og unge med svag socioøkonomisk baggrund.

Børn og unge, hvis forældre ikke har nogen erhvervskompetencegivende uddannelse

DERFOR SKAL DU DELTAGE

Der er flere gode grunde til at tilmelde sig projektet. Her præsenteres tre af dem.

1. FORDI DE UMIDDELBARE RESULTATER ER POSITIVE

Første forsøgsrunde kører i efteråret 2016. Inden første forsøgsrunde blev der gennemført en pilotafprøvning. De foreløbige erfaringer er, at der opleves positivt udbytte af begge indsatser. Skolerne oplever, at eleverne udvikler sig både fagligt og socialt (se næste side).

2. FORDI MAN KAN VÆRE MED TIL AT STYRKE ELEVERNES SOCIALE MOBILITET

Det er et faktum, at en vellykket skolegang er en forudsætning for, at flere børn og unge gennemfører en ungdomsuddannelse eller videre uddannelse og på sigt opnår et selvstændigt voksenliv. Efterhånden er det desværre et lige så veletableret faktum, at alle børn ikke opnår en god skolegang.

Flere internationale undersøgelser har vist, at elevernes socioøkonomiske baggrund har stor betydning for elevernes faglige resultater i Danmark. Nationale undersøgelser viser derudover, at social baggrund også har stor betydning for, hvorvidt unge påbegynder en ungdomsuddannelse.

Udsatte børn og børn og unge med svag socioøkonomisk baggrund har markant dårligere skoleresultater end andre børn. Sammenligner man deres skoleresultater i afgangsprøven i 9. klasse, ligger karakter-

gennemsnittet for udsatte børn og børn og unge med svag socioøkonomisk baggrund gennemsnitligt markant lavere end gennemsnittet for alle børn. Forskellen er allerede synlig i 2. klasse og forstærkes gennem skoletiden – særligt i matematik. Meget af forskellen kan forklares af elevernes sociale arv.

3. FORDI MAN BIDRAGER TIL NY VIDEN OM, HVORDAN BØRN MED SVAG SOCIO-ØKONOMISK BAGGRUND LØFTES

Formålet med at afprøve de skolerettede indsatser er på kort sigt at finde ud af, hvordan man kan forbedre udsatte børns dansk- og matematikevner. Kommuner og skoler vil kunne benytte den opnåede viden til at øge social mobilitet. Men det er slet ikke muligt at opnå den nødvendige viden, hvis ikke kommuner og skoler er villige til at tilmelde sig og på den måde bidrage til at opnå ny viden. På længere sigt er målet at give udsatte børn og unge kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse som grundlag for et vel-fungerende voksenliv.

International forskning har fundet lovende resultater af *Struktureret Elevsamarbejde* og *Supplerende Faglig Støtte* for den omtalte elevgruppe (SFI, 2015)¹. Derfor er netop disse indsatser udvalgt.

¹Dietrichson et al. (2015). *Skolerettede indsatser for elever med svag socioøkonomisk baggrund - en systematisk forskningskortlægning og syntese*. København K: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

OPLEVET UDBYTTE ER POSITIVT

STRUKTURERET ELEVSAMARBEJDE

Både de ældre og yngre elever er glade for at have en læsemakker. Flere blev kede af, at pilotafprøvningen sluttede:

”Det kunne være rigtig godt, hvis vi kunne fortsætte med at have en læsemakker. Vi er jo nærmest blevet venner.

Min læsemakker har givet mig et diplom, hvor der står 'Mathias mastermind'. Det er lamineret og skrevet pænt. Det hænger på min væg derhjemme.” Elevcitater.

Lærere, elever og læsevejledere fortæller følgende:

- De yngre elever får større læselyst og tror mere på egne evner
- Styrket selvtillid opleves at medføre faglig udvikling – særligt for de svageste læsere
- Svage læsere blandt de ældre elever får en succesoplevelse, når de oplever, at de er dygtigere til at læse end den yngre elev
- De ældre elever vokser socialt, fordi ansvaret for den yngre elev motiverer dem til at være rollemodeller
- De yngre elever oplever også et socialt udbytte af relationen til de ældre elever
- Sammenholdet på tværs af årgangene styrkes.

SUPPLERENDE FAGLIG STØTTE

Tutorerne fortæller følgende:

- Eleverne bliver bedre til matematik. De kan løse sværere opgaver, end de kunne i starten, og de gør det hurtigere
- Eleverne får en mere positiv oplevelse af at lave matematik og giver ikke lige så hurtigt op som tidligere
- Eleverne bliver mindre selvkritiske
- Eleverne får større tro på egne evner.

Eleverne fortæller selv, at de deltager mere i den normale matematikundervisning. De har fået større selvtillid og synes, det er blevet sjovere at lave matematik:

”Det er blevet sjovere at have undervisning inde i klassen efter at have fået hjælp. Vi ved mere, hvad det går ud på, og vi har en fordel, hvis vi skal have samme emne inde i klassen. Det er ret sjovt, at vi så er foran. Og jeg vidste slet ikke, at det her var matematik. Det her er jo sjovt.”

FORVENTNINGER TIL SKOLEN

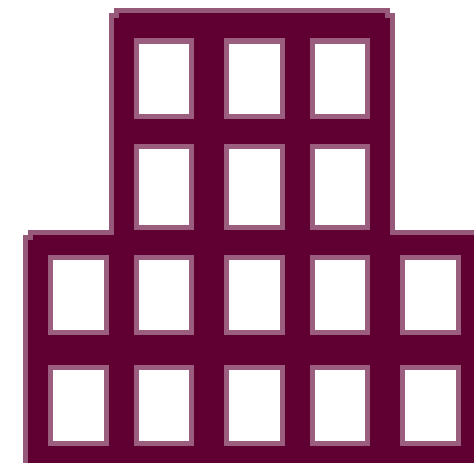
Tilmelder man sig forsøget, medfølger en række forventninger til skolen.

FORVENTNINGER:

- Skolen forventes at være indforstået med, at det ved lodtrækning bestemmes, om skolen skal modtage en indsats eller være sammenligningsskole. Udtrækkes en skole til at afprøve en indsats, vil det være tilfældigt, hvilken indsats skolen tildeles.
- Skolen forpligter sig til at respektere lodtrækningsresultatet samt at påbegynde og fuldføre indsatsen. Er skolen sammenligningsskole, forventes skolen at fortsætte med vanlig praksis.

• Skolens ledelse skal bakke op om skolens deltagelse i forsøget, uagtet om skolen udtrækkes til det ene eller det andet forløb eller bliver sammenligningsskole. Det indebærer, at skoleledelsen støtter op om skolens deltagelse i dataindsamling og evt. opkvalificering, samt at de involverede lærere har de fornødne timer til at gennemføre indsats og dataindsamling.

• Alle skoler, der tilmelder sig forsøget, forventes at deltage aktivt i de påkrævede dataindsamlingsaktiviteter. Herunder forventes det, at skolerne sikrer, at de deltagende børn gennemfører de påkrævede tests og besvarer spørgeskemaer til brug for evalueringen af forsøgsprogrammet.

HVORDAN TILMELDER MAN SIG?

Kommunen skal ved tilmeldingen af de enkelte skoler udfylde følgende oplysninger:

- Hvilke skoler, kommunen ønsker at tilmelde forsøgene.
- Hvilke 3. og 5. årgange, der forventes at have mindst fem elever med svag social baggrund i skoleåret 2017/2018 (det vil sige 2. og 4. klasser i indeværende skoleår).
- En kommunal kontaktperson og en kontaktperson ved hver skole.

Tilmelding til forsøgsprogrammet foregår via dette link: [Tryk her](#)

Via linket kan kommuner tilmelde sig til forsøget. Herefter modtager de tilmeldte kommuner endnu et link, hvor de kan tilmelde skoler – enten ved selv at udfylde skemaet i dialog med skolerne eller ved at sende linket videre til skolerne.

Det forventes, at langt hovedparten af tilmeldingerne – og formodentlig alle – kan imødekommes.

HVEM KAN TILMELDE SIG?

Man skal som skole opfylde en række krav for at være med i forsøget:

- Skolen skal være en folkeskole
- Skolen skal tilmelde sig med mindst én 3. og én 5. klasse, hvor det forventes, at ca. fem elever på de pågældende årgange har en svag social baggrund. Svag social baggrund er her defineret som børn, hvis forældre højst har afsluttet grundskolen eller en gymnasial uddannelse.
- Skoler må meget gerne tilmelde sig med mere end én klasse pr. klassetrin. Dog skal de være opmærksomme på, at de skal være parate til at involvere et tilsvarende antal 8. klasser i indsatsen.
- Der kan ikke tilmeldes specialskoler eller -klasser.

Det er kommunen, som har ansvar for tilmelding af kommunens skoler til forsøgsprogrammet.

Tilmeldingen er åben frem til **tirsdag d. 31. januar 2017.**

OM EVALUERING OG TIDSPLAN

Forsøget er tilrettelagt som et lodtrækningsforsøg. Det betyder konkret, at det er tilfældigt, hvorvidt den enkelte klasse bliver udtrukket til at afprøve Struktureret Elevsamarbejde eller Supplerende Faglig Støtte eller bliver sammenligningsklasse. Hver skole får mulighed for at afprøve mindst én indsats. De klasser, som bliver sammenligningsklasser, skal ikke gennemføre en indsats.

Fordelen ved at gennemføre forsøget som et lodtrækningsforsøg er, at det giver mulighed for at få sikker viden om indsatsernes effekt. At der er en sammenligningsgruppe, gør det muligt at sammenligne situationen, hvor der gennemføres en indsats, med en situation, hvor der ikke gennemføres en indsats.

Som en del af forsøgsdeltagelsen forventes skolerne at deltage i en række dataindsamlingsaktiviteter. Dataindsamlingen er tilrettelagt for at opnå tilstrækkelig viden til at vurdere indsatsernes effekt samtidig med at skoler og elever udsættes for færrest mulige gener.

Skoleledelsen bedes støtte op om og følge op på, at lærere og elever besvarer spørgeskemaerne. Aktiv deltagelse i aktiviteterne er en forudsætning for at få udbetalt bevillingen fra ministeriet.

På næste side finder du en oversigt over, hvornår de forskellige dataindsamlingsaktiviteter finder sted.

DATAKILDER

Til at afdække elevernes trivsel, udvikling og læring anvendes de **nationale test**, den nationale **trivselsundersøgelse** og et valideret **spørgeskema om styrker og svagheder hos eleven**.

Til at afdække rammen for indsatsen, samt hvordan indsatsen implementeres, skal lærerne besvare et **før- og efterspørgeskema omkring skolens praksis og miljø** samt – hvis skolen modtager en indsats – et **spørgeskema om implementering af indsatsen**.

TIDSPLAN FOR FORSØG I SKOLEÅRET 2017/18

Forberedelse af forsøg

Deadline 31. januar 2017	Tilmelding til forsøg	Kommunerne/skolerne
Februar- marts 2017	Lodtrækning	TBC*
Primo april 2017	Udsendelse af lodtrækningsresultat	RMC*
Maj 2017	Udsendelse af undervisningsmateriale	Metropol
Primo august 2017	Kompetenceudvikling	Metropol

Gennemførelse af forsøg

Primo aug. – primo dec. 2017	Afprøvning af indsatser	Metropol/Skolerne/ Eleverne
August 2017 August 2017	Førmåling, elevsurvey om udvikling Førmåling, survey om implementeringsmiljø til lærere	Eleverne/TBC/RMC Lærerne
November 2017 December 2017	Måling af implementeringsgrad Eftermåling – frivillige nationale test så sent i testperioden som muligt	Lærerne Eleverne
December 2017 December 2017	Eftermåling, elevsurvey om udvikling Eftermåling, survey om implementeringsmiljø til lærere	Eleverne/Lærerne Lærerne
Januar 2018	Eftermåling – national trivselsundersøgelse (så tidligt som muligt)	Eleverne

Analyse og afrapportering

Efterår 2018	Aflevering af endelig rapportering	TBC/RMC
Efterår 2018	Konferencer i Aarhus og København, præsentation af analysernes hovedresultater	TBC

*Ordforklaring:

TBC: TrykFondens Børneforskningscenter

RMC: Rambøll Management Consulting

KOMPENSATION FOR DELTAGENDE SKOLER

Undervisningsministeriet dækker alle de udgifter, der er forbundet med at deltage i forsøget. I får både dækket udgifter til opkvalificering af de involverede lærere, udgifter til ansættelse af tutorer samt til yderligere arbejdsopgaver for skolens personale.

Kompensationen er beregnet på baggrund af en timepris på cirka 289 kr. Tabellen viser de forskellige kompensationsscenarier.

	Struktureret Elevsam-arbejde	Supplerende Faglig Støtte*	Sammenlignings-klasser
Ekstra undervisningsopgaver for læsevejleder ift. supervision og undervisning af 8. klassen	15		
Vikardækning i forbindelse med en dags opkvalificering for 4 medarbejdere på skolen	30		
Yderligere opgaver for skoleledere og lærere ifm. deltagelse i forsøg og følgeforskning	26		
Lærerens opgaver til deltagelse i udvælgelse af elever og sparring med tutorer undervejs		12	
Skolelederens opgaver		5	2
Lærerens opgaver ved følgeforskning og nationale test	5	5	7,5
Timer per deltagende klasse	76	22	9,5
Kompensation per deltagende klasse	21.964 kr.	6.358 kr.	2.745,50 kr.

***Note om kompensation for indsatsen med Supplerende Faglig Støtte fra studerende**
 Indsatsen med Supplerende Faglig Støtte fra studerende koster 26.375 kr. i alt. Af det beløb betales 20.017 kr. til de 2 tutorer, som vil gennemføre opkvalificering og selve den supplerende faglige støtte. De to tutorer ansættes formelt og lønnes af en ekstern leverandør. Men skolen har ansvaret for at udvælge den tutor, som de ønsker, ud fra ansøgerne i deres geografiske nærområde. Således kompenseres kommunen med 6.358 kr. per deltagende klasse, som går til opgaveløsningen på skolen.

KRITERIER FOR UDBETALING AF KOMPENSATION

Skolernes aktive deltagelse i dataindsamlingen er en forudsætning for at få udbetalt midlerne.

Udbetalingen sker ud fra et samlet skøn, men det forventes, at man gennemfører indsats og dataindsamling som forventet (se nedenstående tabel for kriterier). Det vil være Undervisningsministeriet, der tager stilling til, hvorvidt midlerne skal udbetales.

Såfremt udbetalingen kan godkendes, vil midlerne forventeligt blive udbetalt primo februar 2018.

Parametre	Krav
Vurdering af aktiv deltagelse	Man skal i den afsluttende implementeringssurvey erklære, at man har gennemført forsøget som påkrævet.
Vurdering af aktivitet i relation til elevmålinger	a) Hver før- og eftermåling skal have en svarprocent på minimum 75 pct. b) Deltagelse i frivillige nationale test: Minimum 75 pct.
Vurdering af aktivitet i relation til lærermålinger	a) Svarprocenten for implementeringssmiljøsurvey skal i gennemsnit være på minimum 75 pct. b) Svarprocenten i implementeringsgradsurvet skal være på minimum 75 pct.
Vurdering af om midler skal udbetales	For at kunne få udbetalt midler bør kriteriet for aktiv deltagelse i både elev- og lærermålinger som udgangspunkt være opfyldt.

BAG FORSØGSORDNINGEN

FINANSIERING

Forsøget er finansieret af Undervisningsministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling med satspuljemidler.

Forsøget gennemføres i samarbejde med TrygFondens Børneforskningscenter, Rambøll Management Consulting samt Professionshøjskolerne Metropol og VIA.

Forskningsansvarlig
 Michael Rosholm, rom@econ.au.dk
 TrygFondens Børneforskningscenter
 Aarhus Universitet
 Fuglesangs Alle 4

YDERLIGERE INFORMATION

Vi håber meget, at du har fået lyst til at tilmelde din kommune eller skole og hermed bidrage til viden om, hvordan folkeskolen bedst muligt styrker fagligheden blandt udsatte børn.

Spørgsmål til tilmelding eller forsøget
 Har du tekniske spørgsmål om forsøget – fx vedrørende tilmeldingsskemaet – så kan du sende en mail til skemasupport@ramboll.com eller ringe til Rambøll på tlf. 51 61 8080.

Har du yderligere spørgsmål til forsøgsprogrammet, kan du kontakte Rambøll på e-mail mgn@ramboll.com.

Du kan også læse mere om forsøget på [ministeriets hjemmeside](#)

I SAMARBEJDE MED:

PROFESSIONSHØJSKOLEN

VIA University
 College

